

Het is helemaal niet klaar!

Interview met Ans Brandsma

Esther van der Panne

'Geweldig leven' was het motto van de vierde Oecumenische Vrouwensynode in 2003.

Ans Brandsma, toen functionaris bij Kerkinactie Binnenland, gaf tijdens die synode een workshop over macht en geweld in de kerken.

'In 2003 was de positie van vrouwen in de kerken in vergelijking met vijftien jaar eerder alleen maar verslechterd. Op een foto van de generale synode van de toen nog Samen op Weg kerken, moest je met een loep naar een vrouw zoeken. Het vrouwenwerk werd gemainstreamd, wat in de praktijk wegpoetsen bleek te zijn. Ook in de katholieke kerk waren allerlei vrouwengroepen gesneuveld.'

Uit de workshop op de synode kwamen aanbevelingen voort die aandacht vroegen voor de specifieke posities van vrouwen en mannen in de kerken.

'Willen aanbevelingen effect hebben, dan moet je netwerken. Je moet die mensen opzoeken van wie je weet dat ze eraan gaan trekken. Nodig die mensen uit en overhandig de aanbevelingen aan hen.

In de landelijke dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland hebben de aanbevelingen geleid tot de oprichting van een genderberaad, direct onder de directie, dat gevraagd en ongevraagd advies kon leveren. Dat lukte omdat we drie weken na de synode om tafel zaten met degenen die de aanbevelingen hadden gekregen. En omdat de aanbeveling vanuit de synode een legitimatie was om te roepen: dit moet!'

Hamerstuk

'In de tijd van de eerste Vrouwensynode, in 1987, hadden we het tij mee: er was toenemende aandacht voor vrouwenwerk, er waren medewerkers die vrouwenwerk in hun pakket hadden. Toen was er wel meer weerstand, je moest dat invechten. Nu is er onverschilligheid. Toen was het 'Vrouwenzaken, moet dat nou zo nodig?' Nu is het 'Vrouwenzaken, Moet dat nog?' Nu heb je een gemakkelijke entree; je punten staan op de agenda. Maar ze blijken een hamerstuk te zijn. Er is geen besef dat er iets moet gebeuren. De emancipatie is grotendeels voltooid en gender slaat niet aan.

Waar je vroeger voor vocht, heeft deels zijn beslag gekregen. Wettelijke regelingen, de huwelijkswetgeving bijvoorbeeld, zijn veranderd. In het nieuwe Dienstboek voor de PKN is er aandacht voor andere relaties dan het huwelijk. Duidelijke machtsongelijkheid en discriminatie zijn gemakkelijker om aan te pakken. Sociaal-culturele veranderingen, waar gender naar verwijst, zijn veel moeillijker. Daar heb je een andere strategie voor nodig. Die hebben we nog onvoldoende gevonden.

De werking van gender is lastiger zichtbaar te maken. Neem organisatiecul-